

PL514 (Rev 1)

Babalık izni ve babalık ücreti

Temel Özet

Hükümet çalışan anne babalara yardımcı olmaya karardır. **6 Nisan 2003 tarihinde ya da daha sonra çocuk sahibi olmayı bekleyen ya da olan çalışan kimseler babalık iznine ve ücretine hak kazanmış bulunmaktadırlar.**

Hükümet aynı zamanda annelere verilen doğum iznini ve ücretini artırmış, evlat edinen kimselere ücretli izin hakkı tanımış ve küçük çocukları olan kimselere esnek çalışma saatleri için başvurma hakkını vermiştir. Babalık izni ve çalışan kimselerin bakmak zorunda oldukları kimselere ilişkin izinlerle birlikte bu haklar anne babalara iş ve aile hayatları arasında bir denge kurmak açısından her zamankinden daha fazla fırsat verdikleri gibi, iş dünyasında etkililikle de bağdaşmakta ve hatta bu etkililiği artırmaktadırlar

Bu broşür babalık iznine ve ücretine ilişkin hakları ana hatlarıyla açıklamaktadır. Ayrıntılı bilgi vermek gibi bir amacı yoktur ve bu alandaki yasaların resmi bir ifadesi olarak alınmamalıdır.

Çalışan kimseler evlat edindikleri bir çocuk kendilerine verildiğinde de babalık iznine ve ücretine hak kazanmaktadırlar. Daha fazla bilgi için *Adoptive parents - rights to leave and pay* (Evlat edinen kimselerin izin ve ücret hakları) adlı broşüre (PL 515) bakın (bu broşür www.dti.gov.uk/er/individual/adopt-pl515.htm adresindeki siteden ya da Ticaret ve Sanayi Bakanlığı Yayınları Sipariş Hattı'ndan (DTI Publications Orderline) edinilebilir. Gerekli ayrıntılar "Daha Fazla Bilgi İçin" adlı bölümde verilmiştir).

Bu broşürün en son şekli ve *Working fathers – rights to leave and pay* (Çalışan babaların izin ve ücret hakları) adlı ayrıntılı kılavuz (PL 517) İnternet'te www.dti.gov.uk/er/paternity.htm adresindeki siteden ya da Ticaret ve Sanayi Bakanlığı Yayınları Sipariş Hattı'ndan edinilebilir (gerekli ayrıntılar "Daha Fazla Bilgi İçin" adlı bölümde verilmiştir). İş ilişkileri konularında daha fazla bilgi için www.dti.gov.uk/er adresindeki siteye bakın.

Şubat 2003

Babalık izni ve ücreti

Babalık iznine ve ücretine hakkı olan çalışan kimseler bir çocukları olduğunda çocuğa bakmak ya da anneye destek olmak için ücretli izin alabilirler.

Başlama tarihi

6 Nisan 2003 tarihinde ya da daha sonra çocuk sahibi olmayı bekleyen çalışan kimseler babalık iznine ve ücretine ilişkin yeni düzenlemelerden yararlanacaklardır.

6 Nisan 2003 tarihinde ya da daha sonra çocuk sahibi olmayı bekleyen çalışan kimseler, çocukları beklendiğinden daha erken bir tarihte de doğsa, babalık izni ve ücreti hakkında yararlanacaklardır.

6 Nisan 2003 tarihinden önce çocuk sahibi olmayı bekleyen, ama çocukları gerçekte 6 Nisan 2003 tarihinde ya da daha sonra doğan çalışan kimseler de babalık izni ve ücreti hakkında yararlanacaklardır (bu durumda önceden haber vermeye ilişkin bazı kurallar vardır).

Kimler yararlanabilecektir?

Çalışan kimselerin babalık izni hakkından yararlanabilmeleri için bazı özelliklere sahip olmaları gereklidir. Böyle bir kimse:

- çocuğu yetiştirmekten sorumlu olan ya da olması beklenen kimse olmalıdır
- çocuğun öz babası ya da annenin nikahlı ya da nikahsız eşi olmalıdır
- bebeğin doğumundan önceki on beşinci haftada sona eren 26 haftalık dönem içinde sürekli olarak işvereni için çalışmış olmalıdır

İşverenler çalıştırdıkları kimselerden bu özelliklere sahip olduklarını kanıtlayacak bir kişisel bilgiler belgesi (self-certificate) vermelerini isteyebilir (daha fazla bilgi için aşağıya bakın).

Babalık izninin süresi

İzne hakkı olan kimseler ya bir hafta ya da birbirini izleyecek iki hafta süreyle babalık izni alabilirler (değişik günlerde rastgele bir şekilde izin alınmaz).

İzin aşağıdaki noktalarda başlayabilir:

- (beklendiğinden önce de, sonra da olsa) çocuğun doğduğu tarihte, ya da
- (beklendiğinden önce de, sonra da olsa) çocuğun doğduğu tarihten belli bir sayıda gün ya da hafta sonra, ya da
- çocuğun doğması beklenen haftanın ilk gününden sonra olacak şekilde seçilecek bir tarihten itibaren

İzin çocuğun doğduğu tarihte ya da daha sonra haftanın herhangi bir gününde başlayabilir, ama aşağıdaki noktalardan birine kadar son bulmalıdır:

- çocuğun doğduğu tarihten itibaren 56 gün içinde, ya da
- çocuk beklenildiğinden önce doğmuşsa, doğduğu tarihle doğması beklenen tarihten 56 gün sonraki tarih arasındaki dönemde.

Aynı gebeliğin sonucu olarak birden fazla çocuk doğmuş olsa bile yalnız bir kez izin alınabilir.

Yasal Babalık Ücreti (Statutory Paternity Pay)

Babalık izni sırasında, çalışan kimselerin çoğunun işverenlerinden Yasal Babalık Ücreti (YBÜ) (Statutory Paternity Pay – SPP) almaya hakları vardır.

Yasal Babalık Ücreti, izin alan kimsenin seçimine bağlı olarak, bir hafta ya da birbirini izleyen iki hafta boyunca ödenir. Yasal Babalık Ücreti annelere verilen temel Yasal Doğum Ücretiyle aynıdır – 2003 yılının Nisan ayından itibaren bu ücret haftada £100 ya da, izin alan kimsenin ortalama haftalık ücretinin £100'den az olması durumunda ücretin % 90'ı olacaktır.

6 Nisan 2003 tarihinden önce başlayan babalık dönemlerinin tümü boyunca 2002 yılının Nisan ayından itibaren geçerli olan Yasal Doğum Ücreti geçerli olacak ve haftada £75 ödeme yapılacaktır.

Haftalık ortalama kazancı Sosyal Sigorta'ya ilişkin Düşük Kazanç Sınırı'nın (2002 yılının Nisan ayından itibaren bu sınır haftada £75'tir) altında olan kimseler YBÜ'den yararlanamaz. YBÜ'den yararlanamayan ya da normal olarak düşük ücret alan kimselerin babalık iznindeyken Gelir Desteği Yardımı'ndan (Income Support) yararlanmaları mümkün olabilir. Konut Yardımı (Housing Benefit), Belediye Vergisi Yardımı (Council Tax Benefit), Vergi Yardımı (Tax Credits) ya da İyi Başlangıç Doğum Yardımı (Sure Start Maternity Grant) yoluyla daha fazla mali yardım alınması da mümkün olabilir. Daha fazla bilgi için bulunduğunuz yerdeki İş ve İşçi Bulma Kurumu'na (Jobcentre Plus) ya da Sosyal Güvenlik (Social Security) dairesine başvurun.

Babalık iznine çıkılacağına bildirilmesi

Babalık izni almaya niyetli kimseler, makul ölçüler içinde olanaksız olmadıkça, bu niyetlerini çocuğun doğmasının beklendiği haftadan önceki on beşinci haftanın sonuna kadar işverenlerine bildirmelidirler. İşverene verilecek bilgilere şunlar dahil olmalıdır:

- çocuğun doğmasının beklendiği hafta
- 1 hafta mı, 2 hafta mı babalık izni alınacağı
- iznin ne zaman başlamasının istendiği

(Makul ölçüler içinde olanaksız olmadıkça) işverene en az 28 gün önceden bildirimde bulunmak kaydıyla, iznin başlaması istenen tarih değiştirilebilir. Makul ölçüler içinde olanaksız olmadıkça, YBÜ'nün başlaması istenen tarih en az 28 gün önceden işverene bildirilmelidir.

Kişisel bilgiler belgesi (Self-certificate)

Çalışan kimseler YBÜ'ye hakları olduğunu kanıtlamak için bir kişisel bilgiler belgesi doldurmalı ve işverenlerine sunmalıdırlar. İşverenlerin ve çalışan kimselerin dilerlerse kullanabilecekleri bir

kişisel bilgiler belgesi örneği *Working fathers – rights to leave and pay* (Çalışan babaların izin ve ücret hakları) adlı kılavuzda (PL 517) yer almaktadır. Bu kılavuz İnternet'te www.dti.gov.uk/er/paternity.htm adresindeki siteden ya da Ticaret ve Sanayi Bakanlığı Yayınları Sipariş Hattı'ndan edinilebilir (gerekli ayrıntılar "Daha Fazla Bilgi İçin" adlı bölümde verilmiştir). İşverenler çalışanlarından babalık iznine hakları olduğunu kanıtlamaları için de bir kişisel bilgiler belgesi doldurup vermelerini isteyebilirler. Kişisel bilgiler belgesi, belgeyi dolduran kimsenin ilgili haklardan yararlanabilmek için gerekli özelliklere sahip olduğunu belirten bir beyan ve yukarıda, izin alınacağı bildirilirken verilmesi gerektiği belirtilen bilgileri içermelidir.

Çalışan kimseler bir kişisel bilgiler belgesi doldurarak babalık iznine ve ücretine ilişkin kanıtlama gerekliliğini de, bildirim gerekliliğini de yerine getirebilirler. İşverenlerin bu alanda başka herhangi bir araştırma ya da kontrol yapmaları beklenmez.

Çalışma sözleşmelerinden kaynaklanan haklar

Çalışan kimseler babalık izni boyunca, çalışma sözleşmelerinin hüküm ve şartlarından kaynaklanan bütün haklardan yararlanacaklardır. Yalnızca, sözleşmelerde aksi belirtilmedikçe, ücret ve maaşlara ilişkin haklar bu kapsamın dışında kalacaktır. Ancak, bu süre içinde, çalışanların çoğunun YBÜ almaya hakkı olacaktır. Çalışan bir kimsenin, yasal babalık izni hakkının yanı sıra, çalışma sözleşmesinden kaynaklanan bir babalık izni hakkı da varsa bunlar içinde kendisi için daha avantajlı olanı seçebilir. Çalışma sözleşmesinden kaynaklanan bir babalık ücretinin olması alınacak YBÜ'nün miktarını azaltır.

Babalık izninden sonra işe dönme

Çalışan kimselerin babalık izninden sonra aynı işe dönmeye hakları vardır.

Zarar görmeye ya da işten çıkarılmaya karşı koruma

Çalışan kimselerin babalık izni almış ya da almak istemiş olmaları nedeniyle haksız bir muameleyle ya da işten çıkarma gibi bir uygulamayla karşı karşıya kalmalarına izin verilmez. Haksız bir muameleyle uğradıklarına inananlar bir iş mahkemesine (employment tribunal) şikayette bulunabilirler.

İşverenlerin, ödedikleri ücretleri geri almaları

İşverenler yaptıkları YBÜ ödemelerini de, yaptıkları Yasal Doğum Ücreti ödemeleriyle aynı şekilde geri alabilirler. İşverenlerin, yaptıkları ödemelerin % 92'sini geri almaya hakları vardır. Küçük işveren yardımından yararlanmaya hakkı olanlar ise bu ödemelerin %100'ünü ve buna ek olarak da işverenin YBÜ'ye ilişkin olarak ödemesi gereken Sosyal Sigorta primini (National Insurance contribution) geri alabilirler.

Ayrıca, ihtiyacı olan işverenler YBÜ ödemeleri için Vergi İdaresi'nden (Inland Revenue) önceden kaynak edinebilirler.

Ailelere Yardımcı Olacak Başka Haklar

Esnek çalışma saatleri için başvurma hakkı

Küçük ya da engelli çocukları olan anne babalara esnek çalışma saatleri için başvurma hakkı tanınmıştır. Altı yaşının altında bir çocuğu ya da on sekiz yaşının altında bir engelli çocuğu bulunan kimseler 6 Nisan 2003 tarihinden itibaren esnek çalışma saatleri için başvurma hakkına sahip olacaklardır. İşverenlerin bu başvuruları ciddiye alıp değerlendirmeleri gerekmektedir.

Bu konuya ilişkin temel bilgiler içeren *Flexible working - the right to apply* (Esnek çalışma saatleri için başvurma hakkı) adlı broşür (PL 516) www.dti.gov.uk/er/individual-pl516.htm adresindeki siteden ya da Ticaret ve Sanayi Bakanlığı Yayınları Sipariş Hattı'ndan edinilebilir (gerekli ayrıntılar "Daha Fazla Bilgi İçin" adlı bölümde verilmiştir).

Doğum haklarında değişiklikler

Mevcut doğum hakları doğum izni ve doğum ücreti süresini uzatacak ve doğum ücretini artıracak şekilde değiştirilmiştir. Doğum yapmayı bekledikleri hafta 6 Nisan 2003 tarihinde ya da daha sonra başlayan kadınlar yeni doğum izni ve ücreti haklarından yararlanacaklardır.

Bu konuda temel bilgiler içeren *Maternity leave - changes* (Doğum haklarında değişiklikler) adlı broşür (PL507) ve *Maternity rights – a guide for employers and employees* (Doğum hakları – işverenler ve çalışanlar için bir kılavuz) adlı kitapçığın (PL 958) eski ve yeni doğum hakları hakkında tam kapsamlı bilgi veren iki şekli www.dti.gov.uk/er/maternity.htm adresindeki siteden edinilebilir. Broşür aynı zamanda Ticaret ve Sanayi Bakanlığı Yayınları Sipariş Hattı'ndan da edinilebilir (gerekli ayrıntılar "Daha Fazla Bilgi İçin" adlı bölümde verilmiştir).

Evlat edinen kimselerin ücretli izin hakları

Evlat edinme izni ve ücreti hakkı getirilmiştir. Bu haktan, evlat edinen kimseler ya da, bir çiftin bir çocuğu birlikte evlat edindikleri durumlarda, çifti oluşturan iki kişiden biri yararlanabilecektir. Çifti oluşturan öbür kişiye ya da evlat edinen kimsenin nikahlı ya da nikahsız eşine de babalık izni ve ücreti hakkı tanınması için gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Evlat edindikleri çocukların 6 Nisan 2003 tarihinde ya da daha sonra kendilerine verildiği kimseler bu evlat edinme ve babalık izni ve ücreti haklarından yararlanabileceklerdir.

Bu konuda temel bilgiler içeren *Adoptive parents - rights to leave and pay* (Evlat edinen kimselerin izin ve ücret hakları) adlı broşür (PL 515) www.dti.gov.uk/er/individual/adopt-pl515.htm adresindeki siteden ya da Ticaret ve Sanayi Bakanlığı Yayınları Sipariş Hattı'ndan edinilebilir (gerekli ayrıntılar "Daha Fazla Bilgi İçin" adlı bölümde verilmiştir).

Anne baba izinleri ve bakılan kimselere ilişkin izinler

İşverenleri için bir yıl çalışmış olan annelerin ve babaların çocuklarına bakmak amacıyla 13 hafta (ücretsiz) izin almaya hakları vardır. Bu anne baba izinleri genelde çocuğun doğum tarihinden ya da evlat edinilmişse, çocuğun evlat edinene verilme tarihinden 5 yıl sonrasına (ya da evlat edinilen çocuklar durumunda, çocuğun 18. doğumgünü daha önce gelecekte bu doğumgününe kadar) kullanılabilir.

Engelli çocukları olan anne babalar, gerekli hizmet süresini doldurmuş olmaları şartıyla, çocuğun 18. doğumgününe kadar yılda 18 hafta anne baba izni alabilirler (eskiden 13 hafta olan bu izin uzatılmıştır).

Ayrıca, bütün çalışan kimseler bakmak zorunda oldukları bir kimseye ilişkin acil ya da beklenmedik bir durumla ilgilenmek amacıyla makul süreler için (ücretsiz) izin alabilirler.

Bu konularda tam kapsamlı bilgi veren *Parental leave* (Anne baba izinleri) (PL509) ve *Time off for dependants* (Bakılan kimselere ilişkin izinler) (URN 99/1186) adlı kitapçıklar www.dti.gov.uk/er/regs.htm adresindeki siteden ya da Ticaret ve Sanayi Bakanlığı Yayınları Sipariş Hattı'ndan edinilebilir (gerekli ayrıntılar "Daha Fazla Bilgi İçin" adlı bölümde verilmiştir).

Daha Fazla Bilgi İçin

- Hem işverenler, hem de çalışan kimseler babalık ve doğum iznine ve ücretine ilişkin hakları saptamak için Ticaret ve Sanayi Bakanlığı'nın (DTI) etkileşimli sitesinden yararlanabilirler (www.tiger.gov.uk)
- Bu broşürde anılan kılavuz kitapçıklar Ticaret ve Sanayi Bakanlığı'nın 0870 1502 500 numaralı Yayın Sipariş Hattı'ndan (Publications Order Line) ya da İnternet'te www.dti.gov.uk/publications adresindeki siteden edinilebilir
- İşverenler YBÜ konusunda Vergi İdaresi'nden (Inland Revenue) daha fazla bilgi edinebilirler (www.inlandrevenue.gov.uk/employers). Vergi İdaresi'nin E15 sayılı *Pay and time off work for parents* (Anne babalara verilecek ücret ve izinler) adlı işveren kılavuzu 08457 646 646 numaralı telefondan edinilebilir. İşverenler 0845 714 3143 numaralı işveren danışma hattından ek yardım da alabilirler.
- Yeni haklar da dahil olmak üzere, iş yasaları ve bu alandaki iyi uygulamalar hakkında bilgi ACAS'ın (www.acas.org.uk) Ulusal Danışma Hattı'ndan (08457 474747) edinilebilir.
- Küçük işletmeler İnternet'te www.businesslink.org adresine kaydolarak iş yasalarına ilişkin hatırlatmalar ve güncelleştirilmiş bilgiler edinebilir. Ayrıca, küçük işletmelere bir dizi değişik alanda yardım konusunda bilgiler vardır.
- İş yasalarının her boyutu konusunda bilgi genelde muhasebecilerden, vatandaş danışma bürolarından (citizen advice bureaux), işveren kuruluşlarından, hukuki danışmanlardan, düşük ücret birimlerinden, işçi sendikalarından ve özel sektörde bir dizi kuruluşla çeşitli gönüllü kuruluşlardan edinilebilir.